

Не 19. већ 18.

Нетачност датума званичног београдског празника можете и сами врло лако проверити. Прошетајте до Народне библиотеке Србије и затражите на увид дневну штампу из априла 1867. године. Упоредите наше Србске новине, које су датиране по Јулијанском календару, са једном дневном аустроугарском новином, која је датирана по Грегоријанском календару. Лако ћете се уверити да је и 6. април 1867. године у нашим новинама и 18. април исте године у страним новинама био четвртак, што говори да је реч о истом дану, и да разлика од 12 нумеричким јединица (за 19. век) представља разлику између два календара.

Папа Гргур (Грегор, Грегоријус) XIII слуша предлог комисије за реформу календара, Рим, 1582.

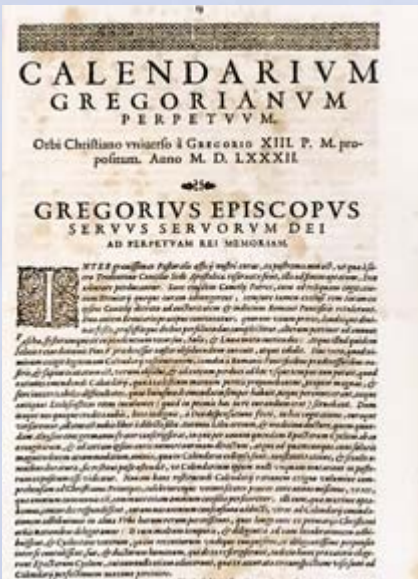
Н На званичном сајту Скупштине града Београда www.begrad.org.rs стоји написано: „Скупштина града Београда је 26. децембра 2002. године одлучила да се период између два значајна догађаја у историји нашега града – од 16. до 19. априла обележава као ‘Дани Београда’. Словенско име Београд први пут је поменуто у једном писаном документу – писму папе Јована VIII бугарском кнезу Борису, а 19. априла 1867. коначно је

– пошто је последњи турски командант Али Риза-паша симболично предао кључеве кнезу Михаилу на Калемегдану – престала готово триоповековна окупација и Београд поново постао српски град“.

ГРЕШКА. Међутим, заповедник београдске тврђаве Али Риза-паша није симболично предао кључеве утврђених градова кнезу Михаилу 19. априла, већ дан раније, 18. априла 1867. године. До грешке је дошло из незнања – онај ко је Скупштини града дао предлог да се тај дан редовно свечано обележава превидео је чињеницу да је разлика између Јулијанског и Грегоријанског календара

АПРИЛ

Папска була *Inter Gravissimas* о реформи календара издата 24. фебруара 1582. године

ЈУБИЛЕЈ

Прилика је и да се подсетимо да се ове године навршава 428 година од када је папа Гргур XIII (Ugo Boncompagni, Pope Gregorius XIII, 1502-1585), по предлогу Луиђија Ђиља (Luigi Lilio) из 1576. године, и једне стручне комисије математичара и астронома која је тај предлог прегледала, одредио да се дан после четвртка 4. октобра 1582. прогласи за петак 15. октобар 1582. године. Изостављањем 10 дана отклонена је нагомилана једанаестоминутна годишња грешка која је уочена у *Јулијанском календару*.

Наиме, *Јулијански календар* је претпоставио да година траје 365,25 дана, али су тадашњи научници утврдили да је она дужа за 11 минута и 14 секунди, што је равно једном додатном дану на сваких 128 година. Од 1. јануара 45. године п. н. е., када је Јулије Цезар увео овај календар, до понтификата папе Гргура, грешка је нарасла на 10 дана, па је ради њеног отклањања донет нови календар. Наравно, стручна математичко-астрономска рачуница је знатно компликованија, али о томе (уз помоћ стручњака) неком другом приликом.

Нетачност датума званичног београдског празника можете и сами врло лако проверити. Прошетајте до Народне библиотеке Србије и затражите на увид дневну штампу из априла 1867. године. Упоредите наше *Србске новине*, које су датиране по *Јулијанском календару*, са једном дневном аустроугарском новином, која је датирана по *Грегоријанском календару*. Лако ћете се уверити да је и 6. април 1867. у нашим новинама и 18. април исте године у страним новинама био четвртак, што говори да је реч о истом дану, и да разлика од 12 нумеричких јединица у датирању представља

разлику између два календара. Једноставно речено: када је 1867. године у Београду био 6. април, у Бечу, Паризу и Лондону је био 18. април (а не 19. април) – наравно у свим градовима тог дана био је четвртак, а разлика у нумеричким ознакама је резултат примене два различита календара.

Када сте већ у Народној библиотеци Србије, затражите у Референсној збирци и *Календар са шематизмом Књажевства Србије за годину 1867*. Увек љубазне библиотекарке ће вам показати десету страну те књиге на којој је упоредна таблица два календара; лако је закључити да је 6. април по *Јулијанском календару* – 18. април по *Грегоријанском календару*, за наведену 1867. годину. За оне који немају времена за шетњу до Врачарског платоа, скенирали смо наведену страницу и дојемо је на увид, а за оне који су вични брзој претрази на Интернету, нека упореде датуме на насловним странама наших и страних дневних новина из тог доба.

ЈОШ ЈЕДНА ГРЕШКА. Вероватно да је предлагач новог „Дана Београда“ имао у виду да је и на спомен-плочи на улазу у Калемегдански парк, на месту где се одиграо поменути догађај, написано да је свечана предаја кључева била 19. априла 1867. године. Нажалост, погрешан датум стоји и на спомен-плочи, постављеној још 1967. године поводом стогодишњице овог значајног догађаја у историји Србије.

ИСПРАВКА. Било како било, грешке су уочене и треба их мирно исправити: прво у актима Скупштине града, а затим и на самом калемегданском споменику. Наравно, манифестације поводом „Дана Београда“ треба наставити, само ће оне бити тродневне, а не четвородневне. ■

Зорица ЈАНКОВИЋ
Ауторка је историчар и кустос
Историјског музеја Србије

